

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clara Et Praeclara Methodus Parandæ Eloquentiæ,
Secundùm Doctrinam & Præcepta Cypriani Soarii è
Societate Jesu, Ad Captum Et Praxim Faciliorem
Accommodata**

Worpitz, Georg

Coloniæ Agrippinæ, 1700

§. 2. De Narratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68908)

454. *Supplementum lib. I. ad cap. 33.*
tionis, sed partem exordii; propositio autem
est pars exordii per se, quia semper necessaria
ad docilitatem, insinuatio autem per accidens
si nimirum materia sit admirabilis, & turpis,

§. II, *De Narratione.*

Narratio est oratio exponens rem factam,
vel quasi factam, dixi, quasi *factam*, ut & fa-
bulæ comprehendantur sub illa. Est duplex
alia simpliciter necessaria, sine qua causa seu
status quæstionis explicari non potest, ut fit
in genere judiciali, exemplum est in Milo-
niana. Alia secundum aliquid necessaria, ut
dum in genere demonstrativo virtutes pro-
bamus per res gestas, quas referimus, cujus
exempla inveniuntur in plerisque orationibus
Peripiniani, Tarquinii, Gallutii, Mureti,
Vernulæi &c.

Vitia narrationis sunt 1. si res nimis e-
nucleentur, & à primis principiis arcessan-
tur, narrenturque cum otiosis adjunctis,
ut si narrare velles, quâ ratione Julius Cz-
sar dictaturam perpetuam invaserit; ordiaris
dicere de Romuli & Remi origine, prima
Romæ constitutione, præterea adjungas,
quâ ratione milites tractare solitus fuerit,
quæ domi privatim cum civibus, & exteris
solitus sit facere, quæ omnia ad rem nec au-
gendam, nec minuendam faciunt. 2. Vitium
est, si crebræ nimis parentheses, & prolizæ
adhibeantur; ut, si narres raptum Hele-
næ, interponas per parentheses, quanta bo-
na

na & mala ex navigatione orbi proveniant. Hæ digressiones otiosæ sunt. 3. Verborum, sententiarumque Ambiguitas. ut Ajo te Aaciden Romanos vincere posse, quod Pyrrho responsum est ab oraculo Delphico. 4. quando personæ & res diversæ simul narrantur, & confunduntur, ut Auditores non satis intelligant, ab hocne potius, vel ab illo. hoc vel illud factum sit. Oportet videlicet, ubi plura narranda sunt, non omnia in unum congerere, & miscere, sed partiri & ordine referre. 5. si narrentur incredibilia: talia autem etiam sunt, quæ vera sunt, si fiat suprâ captum eorum, apud quos narras; ut si apud imperitos Mathesecos narres currus inventos esse. qui velit & vento acti tanta ferant pondera, quanta ab equis tracti: dicas præterea Maris arenam, totius Messis grana, guttas Oceani numerari posse. Hæc etsi certissimo possint, rudes tamen, quod non capiunt, non credunt. Afferenda sunt igitur quæ probabilia putat Auditor. 6. est dictio humilis, & obscura; ut si crimen atrox, & cruentum expressurus dicas: vide & obstupescite grande facinus, hic musculus panem rosit. 7. ejusdem rei crebra repetitio; ut si mera incendia & flammæ adferam, quasi res aliter exprimi non posset.

Inter virtutes narrationis prima est brevisitas: est autem brevis narratio quæ nihil continet, quò detractò, sensus idem, eademque.

demque claritas narrationis mutetur ; et si
 in magnam molem excrescat. E diverso
 longa est narratio pauculis etiam contenta,
 si intrudantur superflua, id est, quæ sine dam-
 no sensus, & claritatis abesse possunt. 2. *Vir-
 tus* est perspicuitas, quæ elucet si utamur
 verbis propriis rem clarè & simpliciter ex-
 primentibus : aut certè si tropis & figuris
 utamur, sic utamur, ut rem non obscurant,
 aut reddant ambiguum, sed potius decla-
 rent 1. *Est probabilitas*, potest ea juxta Cice-
 ronem peti ; & à nomine personæ, ut Ci-
 cero pro Roscio Amerino, num. 17. Nam duo
 isti sunt &c. 2. à natura ejus, de quo narra-
 tur, an videlicet timidus sit, an audax ; bonus
 an malus, doctus an ignarus, ut pro Milone,
 numer. 25. ubi vidit &c. 3. ab educatio-
 ne, ut pro Amerino numer. 11. 12 & 13.
 Unus in re paulò minus consideratus &c.
 4. a fortuna, ut à nobilitate, vel obscu-
 ritate, an dives sit, an pauper, ut pro
 Amerino, numer. 15. Sextus Roscius &c.
 5. ab affectione, seu quibus ille motibus la-
 borare solet, ut pro Ligatio, numer. 3. quæ
 audita, &c. 6. à studio seu animi applicatio-
 ne, ut pro Archia, numer. 5. Ut primum ex
 pueris excessit. 7. è factò, ut pro Milone,
 numer. 24. Subitò reliquit. 8. ab ejus di-
 ctis, ut pro Milone, numer. 25. palàm age-
 re capit, &c. 9. à casu, ut pro Ligatio
 n. 5. bellum subitò exarsit, 10. ab ætate ; expo-
 nendo an senex, an juvenis. Fit etiam pro-
 babilis

habilis à tempore & loco ; item si exponan-
 tur bausæ facti , item si adducantur , quæ
 cum opinione hominum sunt conjuncta :
 quæ omnia patent in Miloniana. Non me-
 diocre autem pondus habet , auctoritas
 narrantis , & nota vita , de quo narratur ,
 ut Cicero de Verre &c. 4. *Virtus narra-
 tionis est suavitas.* quæ adest , quando mag-
 na , nova , inaudita adducuntur. ut Philip.
 3. numer. 3. Cæsar. Pro Cluentio. num.
 15. ô mulieris scelus ? &c. 2. conducunt
 subjectiones inexpectatæ , ut pro Cluentio
 numer. 12. Cùm essentæ nuptiæ &c. Fre-
 quentissimum est hoc in Verrinis , ut cùm
 Cicero dicit : quid putatis eum fecisse ? for-
 tassis expectabitis furtum ? aut expilationem
 aliquam ? &c. postea subijcit aliquid , quod
 gravius est. 3. exitus inopinati, sive latti , &
 felices, sive tristes , & luctuosi magna gratiâ
 afficiunt orationes. 4. animi motus , seu affe-
 ctus narrationi interpositi : quod fieri potest
 dupliciter : vel enim ejus affectus narrantur
 de quo nobis sermo est, quâ v. g. irâ , libidine
 &c. hoc egerit vel certè ipsi inter narrandum
 concitamus in auditoribus motus ; ut Cice-
 ro pro Cluentio numer. 12. & pro Roscio.
 numer. 74. apud Quintilianum declamat. 6.
 5. Colloquia personarum per sermocinatio-
 nem in narratione inductam , ut in Ver-
 rin. 3. numer. 63. oppidum est
 in Helesponto , &c.

§. 3. De Confirmatione in qua & Confutatio.

Huc referuntur argumenta, quæ ad fidem faciendam pro statu quæstionis sunt excogitata. Si quæstio sit infinita, possunt poni eo ordine, quo positi sunt loci: Si sit finita, tum juxta caput 15. lib. 2. ponuntur firmissima in principio quæ excellent, in extremo loco, mediocria in medio, vitiosa nullibi. Potest etiam observari ordo temporis, ut in exornatione personæ, agi potest de rebus ante vitam, in vita, post vitam gestis, vel ordo naturæ aut dignitatis: solemus à levioribus & facilioribus ad graviora & difficiliora; à planioribus, & notis ad obscuriora, & intricata, à minoribus ad majora progredi. In refutationibus ordo plerumque servatur ab adversario constitutus. Non differt autem confutatio ab ipsa confirmatione, quippe dum aliena refellimus, nostra confirmamus, patet id in Oratione pro Murena. Confutari solent argumenta adversarii, si ostendatur repugnantia quoad tempus, aut locum, v. g. cædem factam Romæ ab eo, qui tunc Venetiis fuit, vel quo ad personæ indolem & mores, v. g. ab optimè educato, aut divite factum furtum: aut si arguatur adversarius malè intulisse: v. g. Milonem insidiatum esse Clodio, quòd publico abstinerit, cum inferri debuisset, idcirco publico absti-